

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírnagyár r.t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket felvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilttér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A 67-es pártiak szervezkedése.

Az immár kérdés sem lehet többé, hogy a mostani kormány vezetése alatti többség politikájának milyen legyen az alapja, 48-as-e, vagy 67-es?

Ott van a miniszterelnök által adott program, melyet Kossuth, Apponyi, Polónyi együtt szerkesztett Andrásyval, s amelyet a függetlenségi párt, elveinek fenntartása mellett elfogadott, magáévá tett és így követni tartozik mindaddig, amíg kötelezettsége tart.

Ez a kötelezettség pedig addig tart, ameddig ezt a kormányt, melyet ezen program alapján Ő Felsege nevezett ki, támogatja.

Abban nincs kétségünk, hogy a nagy többség nem is vállalkozik a szétrobbantás veszedelmes műveletére, még pedig nemcsak a kitűzött két átmeneti éven belül, hanem azon is túl, mert azt bizony meg fogják gondolni, hogy az új választás mégis csak kétséges vállalkozás lehet. Megállhat az elv, de bukik a képviselője s helyébe jön másik, egy szajásabb, egy jobb torku, pénzesebb stb. Minek helyet engedni az ilyen „elvtársnak“?

Elég az hozzá, hogy dolgozni, keményen dolgozni kellene most. Ott hevernek nagy és fontos törvényjavaslatok évek óta a miniszteriumokban, melyek igazságügyünket, közgazdaságunkat, közigazgatásunkat stb. lettek volna hivatva hatalmasan előmozdítani. De nem lehetett! A drága időt lehetett pocskokolni, de ezekkel foglalkozni nem lehetett. Sőt, elleukezőleg: meg kellett aka-

dályozni, nehogy ilyenekkel, ilyen „semmisségekkel“ foglalkozzék a törvényhozás. Foglalkozott egyebekkel, a gyanúsítás, legyalázás gazdag szókészletével. Nős, hát ennek is vége lett. Itt van a magyar ellenzék nélküli törvényhozás, a nemzet egyértelmű akarat. Nincs egyébre szükség, mint arra, hogy a kormányprogram serényen készüljön és serényen váljon valóra, nemzeti tartalommal. A kormány bizonyára eleget is igyekszik tenni kötelességének. Wekerle állampolitikai bölcsességében és óriási munkarejében meglehet bizni. Kossuth szintén a gyakorlati élet embere. Polónyi ég a vágytól, hogy tetteket tényleg lehessen. Andrásy gr. már foglalkoztatja is a lapokat a közigazgatás autonómiájával.

És ime, ahelyett, hogy az országot ily módon érintő nagy kérdésekkel foglalkoztatnák a lapok, — főhelyen vezércikkekben miről szól a szó? — A függetlenségi kiadók a jelszót: mi vagyunk az ország, mi vagyunk a nemzet, hallgassanak a 67-esek!

Hogyan, kéri Lengyel Zoltán és barátai: van két kisebbség, mely többség sohse volt, soha se is lesz és mégis részt vesz a kormányzásban! Felettünk, alattunk, mellettünk: nem tudjuk, de ott van. Jó emberek. Együtt harcoltunk. Ámde az ország nem tudja mit csináljon, kihez csatlakozzék, melyiket választja, kiért lelkesedjék. A hitük, a programjuk különböző, mint ég és föld, a munkájuk egyenlő. Egyik se csinál semmit. Már most, vagy a program az igaz s akkor szét kellene mennünk; vagy a munka a fő s

akkor mi a fittyfenének vagyunk hát szerteszét? választunk különféle programok alapján, hadakozunk a nép előtt? mikor miut a kutya, a macska, a liba és a tyúk ugyis a választás után egy ketrecbe kerülünk s egy gazda kenyerén elősködünk?

Lengyel szerint a szövetségnek volt értelme a harc alatt, bár akkor sem volt elegendő. (No ezt a bókot köszöni az alkotmánypárt és a néppárt s nyugtázza az elismerést!) De nincs értelme most, mert ellenség közel távolban sehol!

Hát a jövő? Ez épen a fontos. Mert ha megakarjuk csinálni az önálló vámterületet, a magyar vezényszót, tehát a programot: akkor egyesüljünk. Aki ezt nem akarja, az menjen ellenzékbe és csináljon politikát a meggyőződése szerint.

No, de így, hogy a függetlenségi párt és vezérei birtokosai legyenek a szabadalmazott hazafiság netovábbjának, mikor egy grislivel sem jobbak, mint Zichy vagy Andrásy, sőt a vezérbizottságban a 67-es Andrásy mindig erősebb és tulzóbb volt, mint a 48-as Kossuth (ez igaz is, de csak Kossuthnak válik dicséretére!) hogy kisajátítsák a programot s az ujjukat se mozdítsák érte; a ki csinálná, azt se engedik, ha pedig mégis teszi, árulónak kiáltják ki, (szegény Lengyel! ezt kellett megérned, a míg a Független Magyarország és az Egyetértés hiznak a pausáлектól!), a két kisebbségi párt még dicsekszik, hogy csak ők nem hazudnak, mert ők nem is vállalták fel Magyar-

TÁRCZA.

A pénz.

— A „Közérdek“ eredeti tárczája. —
 Irta és felolvasta: Róka József pénzügyigazgató.

Mikor a mélyen tisztelt rendezőbizottság kiküldöttéi mellemnek szegezett revolverrel felszólítottak, hogy „felolvasást vagy életet!“ szokott higgadságomban nyugodtan válaszoltam: csak ne modernizáljunk túlságosan, hanem maradjunk a régi szólásmódnál mondva, „pénzt vagy életet!“ Én legott meg is mutattam tárczámat, melynek tartalma nem volt más, mint egy pénznek címzett, de pénzt éppen nem érő, egyszerű felolvasás. Így jutottam én ebbe a reám nézve igen kellemes, de önökre nézve, akik most jó ideig unatkozni fognak, kellemetlen helyzetbe. Mert amilyen érdekes felolvasásomnak a címe, olyan üres annak a tartalma. Más szóval: felolvasásom egyenes arányban áll tárczám tartalmával.

De kezdjünk hozzá!

Az adóról itt helyben, Nagyenyeden, már tartottam egy felolvasást. Tehát csupán a

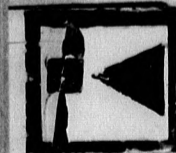
változatosság kedvéért is kívánatos, hogy egyszer beszéljünk arról is, amivel az adót ki lehet fizetni, t. i. a pénzről. Mert most már az ex-lexnek vége lévén, jó lesz gondolkodni az adófizetésről is.

Noha a pénzzel a szegény embernek édes-keves baja van; az egy bálványisten, akit minden népek egyformán imádnak, aki az országok felett uralkodik és akit a diákok úgy hívják: nervus belli = a háboru idege.

Minden ember ismeri azt a csudálatos melegséget, amit a kezébe tett pénz okoz. Valóságos láz az, amit csak hosszú megszokás után lehet elkapni. Erről különben Sándor Ignác kollegám tudna tapasztalatból beszélni. Sokszor megtörtént, hogy aki nagy összeget nyert a lutrin, erre a hirre szörnyet halt: megütötte a pénz szele. Ez a pénzláz az egyik emberből zsurorit csinál, aki rául pénzére, azt számlálja és minél több van, annál jobban koplal mellette. A másik embert pedig prédává teszi, kifurja a zsebet s viszi magával, mint egy rossz tündér, a pokol tornáczába.

Van egy nagy betegsége, helyesebben mondva rossz szokása a pénznek, az, hogy

nem szeret megmelegedni. Ha arany vagy ezüst: elgurul; ha bankó; elrepül. A hagyomány emleget egy komáromi kalauzt, aki a francia háboruban a hadjárat útjába fészkelve be magát, naponkint annyi tömérdek pénzt vitt be, hogy estefelé, mikor tele volt vele a véka, egymásra dobálva arany, ezüst, fekete bankó, restelt a szétválogatással vesződni, kivitte azt az udvarra s mint a gabonát a szérün, megszellőztette. Volt ott Terézia-tallér és körmücsi arany, bizantiumi és erdélyi farkasfogas arany, azután a mindenféle alaku és értékű réz és kevert ércz-pénz, az apró bakka, dénár, bécsi garas, poltura, fillér, amik közt nagy ur volt a gresli, fiatal korában ezüst színű, kopott korában veres. S mindez sűrűn keverve hamisított pénzekkel; mert hiszen sokkal jutalmazóbb fáradság volt a pénzt csinálni, mint keservesen megkeresni. Verte is boldog, boldogtalan, lakatos, csizmadia, juhász, rézöntő s maig is eldönthetetlen jogi kérdés maradt, hogy a nagykőrösi kolompos cigányoknak a pénzei hamissaknak tekintessenek-e, miután ő azokat a saját képére és nevére készítette és nem a császárára. Roppant nagy számban voltak a bankó-czédulák is, minden

ország függetlenítését, mi pedig ezt tettük s mégis egy gyékényen arulunk velük! Így politikát csinálni nem szabad — végzi L. Z. — s ha szabad volna is, nem lehet.

Azért csitáltuk bőségesen a L. Z. eszmenetét, mert legjobban együvé foglalja azt a nézetet, hogy: a függetlenségi párt elég erős egymagára, nincs szüksége a 67-es pártokra. Sőt: az a nézete, hogy csakis a függetlenségi politika a helyes, — a mihez természetesen sok szó fér — a 67-es politika pedig rossz.

Nézetünk az: minden pártnak egyetértőleg becsületesen teljesíteni kell azt a feladatot, amire a kormány megbízást nyert, és támogatni kell a kormány ilyen irányú törekvését. Ha a függetlenségi párt akár egészében, akár vidékenként nem ez annyira kívánatos egyetértést kívánja ápolni, hanem csakis a maga pártjának minden módon való erősítésére tör, a 67-es alkotmányos pártok pedig mégcsak a megalakulására, szervezésére vonatkozó lépéseit is dühös kifakadásokkal fogadja, akkor szervezkedni kell sürgősen a 67-eseknek és így kell támogatni a 67-es alapon dolgozó, munkáló kormányt.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 4 oldalon jelenik meg.**

— **Polgármesterünk**, a Szovátán eltöltött hatheti szabadságidejéről ma délután hazaérkezik és a hivatal vezetését átveszi.

— **Áthelyezés.** Molnár Gyula m. á. v. királyi mérnököt Kolozsvárról, a kereskedelmi miniszter a nagyenyedi m. á. v. talpfaltelítő-telep vezetőjévé nevezte ki. Molnár Gyula, ki nemcsak szakkepzettiségénél, hanem jeles irodalmi tehetségeinél fogva is széles körben, úgy lapunk olvasói előtt is, mint beszély-

erczalap nélkül. Ezeknél meg a hamis pénz is szívesebben látták. Mikor aztán szelelés közben a polyvát: a bankót és az ocsut: a könnyű és kopott erczpézt a szél felre-hordotta, a jó mag: az arany és az ezüst egy garmadába hullott. Akkor neki állottak lapáttal és seprével, úgy tömték zsákokra. Hanem azért az mind elgurult és elrepült. Ez az ember 20 évvel később koldus volt egész Komárom városában.

Vannak emberek, akikben a pénzláz veszedelmes ragálylá fajul, ami eszüket és szívüket halálra mérgezi. Vannak, akik a sok pénztől, ami a kezükön keresztül megy olyan hagymázt kapnak, amelyben elfelejtik, hogy nem a sajátjuk. Ez aztán rettentő nyavalya, amiben nemcsak az ember hal meg, hanem még a becsület is, még a fiaira hagyott név is meghal és sírhalmuk fölé sírkő helyett átok nehezedik.

Egy német példabeszéd azt mondja, hogy minden garasban három krajczár van. Egyik az „élés-krajczár“ másik a „szükség-krajczár“ és a harmadik a „becsület-krajczár“.

De hány ember van, aki ezt tudja?

(Folytatjuk.)

és regényíró előnyösen ismeretes, körünkben a legszívesebb fogadtatásra számíthat. A legszívesebben üdvözljük!

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Puky Ignác trencsényi pénzügyi segédtitkár a nagyenyedi pénzügyigazgatósághoz pénzügyi titkárrá nevezte ki.

— **Baleset.** Folyó hó 12-én br. Kemény Árpád, vármegyénk köztisztviselőben álló főispánja és kedves jó neje d. u. 5 óra tájban Alsó-Gáldról kocsin jöttek Enyed felé. Tövisen innen k. b. a Müller tanya előtt találkoztak egy szemközt jövő automobilal; a lovak a szokatlan látványtól megijedve megbokrosodtak és a kocsit az árokba rántották. A kocsinak az egyik kereke eltört, de a benneülőket az ijedségen kívül szerencsére semmi komoly baj nem érte, ami felett örömlőket fejezzük ki.

— **Hymen hír.** Folyó hó 9-én érsekújvári dr. Gyarmathy Ernő, borosjenői kir. közjegyző, házasságra lépett Csillag Irénkével, dr. Csillag Ignác borosjenői járási orvos, Arad vm. tb. orvosa kedves leányával, Borosjenőn. Gratulálunk régi kedves ismerősünk boldog frigyének.

— **Hymen.** Ifj. Szergej János, id. Szergej János mészárosiparos fia tegnap lépett házasságra Reibestein Ilonával, Bogovits Jakab vendéglős és kávéiparos sógorasszonyával. Tanuk Bogovits Jakab és Szeidel József bornagykereskedő voltak. A házasságkötést a Két Hattyuban délig tartó barátságos villásreggeli követte. Gratulálunk.

— **Gazdasági szervezkedés.** A Nagyenyedi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet kezdeményezésére Alsó-Fehér vármegyében a gazdasági szervezetek társadalmi előkészítésére 1906. évi augusztus 21-én d. e. 8 órakor a városháza tanácstermében értekezlet lesz a következő tárgysorozattal: 1. Előki megnyitó. 2. A gazdakörök. Ismerteti: Jeney Elek dr. ügyvéd. 3. Az ismétlődő iskolák a gazdaság és házi ipar szolgáltatásban. Ismerteti: Nehez János kir. tanfelügyelő. 4. A házi ipar. Előadja: Hollós István pénzügyi segédtitkár. 5. A hitelszövetkezet és azzal kapcsolatban a gabonarakar hasznairól. Ismerteti Jancsó Lajos marosújvári ev. ref. esperes. 6. A közhasznú fűtésekről. Előadást tart: Szűcs Elemer ev. ref. Bethlen-főiskolai főedesz. 7. A tejszövetkezetek kedvező és jövedelmező befolyása az állattenyésztésre. Ismerteti Raphael Oszkár városi állatorvos. 8. A tejszövetkezetek szervezetét és alakítását magyarázza Miskolczi István dévai áll. állattenyésztési felügyelő. 9. Indítványok. 10. Alakulás. — Az előkészítő bizottság Gáspár János elnöklété mellett meghívókkal hívja egybe az értekezletet.

— **Dinnyevásár.** A dinnyeszüret megkezdődött és piacunk telve van vásárosokkal. Felhívjuk a rendőrséget és városi főorvos figyelmét, hogy a lehető legnagyobb körültekintéssel sziveskedjenek intézkedni, hogy a közönség úgy az egészségi mint az anyagi szempontot tekintve, a lehető legjobban legyen megelégedve.

— **Az iparhatósági megbizottak** második évi üléstüket ifj. Winkler János elnöklété alatt a napokban tartották meg. A

műhelyek vizsgálói csak kevés helyen találtak rendetlenséget, a gyárakban rend volt.

— **Megszökött fegyencz.** Alig csendesedett el a híre annak, hogy folyó hó 10-én a fegyházból egy fegyencz megszökött, máris egy új szökés történt. Folyó hó 13-án a délelőtti folyamán a fegyenczek künn voltak a határban nádat vágni s az egyik fegyencz, Blgár János nevű oláh-zigány, munkaközben kijátszva az örök figyelmét megszökött. A rab Tövis felé menekült. A nyomozás folyik, de eddig nem vezetett eredményre. Mindössze nyolcz hónapja volt még hátra.

— **Verekezés.** Vasárnap este a Tövis-utca végén összeverekedett egy csomó kutyaféreg. Egy részét talán a bor, nagyobb részét pedig ostoba hősködése, no meg tánczalkában szokásos féltékenykedésük sodorta, hogy egymást alaposan elverték. A verekezés után két súlyosan sérült hevert az utca porában.

— **Az ipartestület** elüljárósága elhatározta, hogy szeptember hó 2-án a Nemzeti-Szálloda nagytermében pénztára és segélyalapja javára műsoros tánczestélyt rendez. Az elnök vezetése mellett működő előkészítő bizottságnak, a mint halljuk, sikerült a közreműködésre városunk elsőrendű szereplőit és műkedvelőit megnyerni s így az ipartestületi estély elé a legjobb reményekkel nézhetünk.

— **A folyó hó 16-án kezdődő országos állatvásárra** való tekintettel a helybeli vasuti állomáson folyó hó 15-én az ünnepre való tekintet nélkül feladásra kerülő előszállitmányok egész nap felvetetnek s folyó hó 19-én és 20-án a hétköznapiakra előtti vasuti raktári és pénztári hivatalos órák megtartatnak.

— **Az ipartársulatok** állandó felügyeletevel megbízott városi főjegyző az ipartársulatokat sorban alapos vizsgálat alá vette. Eddig megvizsgálta a timarok, szabók, mészárosok és szűcsök ipartársulatának ügyes pénzkezelését. A vizsgálatok eredménye általában kielégítő. Hogy mire jó egy városban annyi ipartársulat — arra a kérdésre nehez feleletet adni.

— **Tövisen** a kereskedelmi miniszter 39.428-902. számú rendelete szerint az orsz. kirakóvásár augusztus hó 28-án, az orsz. állatvásár pedig augusztus 25, 26, 27-én tartatik meg.

— **Cséplőgéptulajdonosok**, ha másnak kialakított bér mellett csépelnek, kötelesek a cséplési iparra iparigazolványt váltani.

— **Kedvezményes vasuti jegyek Szent István napján.** Az idei Szent István-ünnep alkalmából a m. kir. államvasutak, valamint a cs. és kir. sz. b. kassa-óderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemükben álló helyiárútelekú vasutak automásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával — mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy 30%-kal mérsékelt áru menetértéki-jegyeket adnak ki, meg pedig augusztus 18, 19. és 20. napján (az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban) expresszvonatok kivételével, valamennyi személyszállító vonathoz. A menetértéki-jegyek öt napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első nap-

SÁMSON JAKAB
Telefon 423. uri szabó Telefon 423.
KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 2.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát
honi, angol, scoth és francia különlegességekben
FÉRFI RUHÁK a legmodernebb szabászat alkalmazásával, saját műhelyében készíttetnek. 12 49-106
Gyors és pontos kiszolgálás! Gyors és pontos kiszolgálás

Az ország legnagyobb barackfőzése.

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár
 — KECSKEMÉTEN. —

Legfinomabb italkülönlegességei:

Baraczk Baraczk Baraczk
 pálinka. cognac. crême.

Tulipán-likör. Tulipán-cognac.

Radikal alixir.

Kecskeméti gyomorkeserű.
 Kecskeméti 48-as likör.
 Kecskeméti menyecske likör.

— Mindenütt kapható! —

Vezérképviselő: SZIGETI SAMU, TORDA

— Főzdái állandóan üzemben. —

HIRDETÉSEKET
 legjutányosabban vesz fel
 kiadóhivatalunk.

Elsőrangú

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK

Rietzschel, Goerz, Rodenstock
 és egyéb világhírű gyárak készítményei
 mérsékelt áron csekély havi
részletfizetésre

Megrendelési hely:
AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED
 fényképészeti osztálya
 — Budapest, VI., Andrásy-út 17. —

Szíveskedjék árjegyzéket kérni fényképezőgépekről.

Nagyenyedi kiegészítő takarékpénztár r.-t.
 Alaptőke: 300.000 kor. Tartalékalap: 157.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.
Időben kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint 5 $\frac{1}{2}$ %, 6%, 6 $\frac{1}{2}$ % mellett, kereskedelmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.
Betétet 4 $\frac{1}{2}$ % kamattal fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.

19 64—104

NAGY JENŐ
 szájpád nélküli műfog-spezialista
KOLOZSVÁRT, Wesselényi M.-u. 6. sz.

— Készít szájpádnélküli természetesen szilárdan álló fogakat
 16 koronáért. 61—104

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.